

Si l'encerto l'endevino

D' acord amb l'ús general, amb el significat i amb el que prescriuen les obres normatives, diem que hi ha verbs transitius, és a dir, que demanen un complement d'objecte, com *amagar* o *dur*, verbs intransitius, que són els que no admeten cap complement d'aquesta mena, com *nèixer* o *caure*; i verbs que són ensems transitius i intransitius, com *entrar* o *bullir*: podem dir, efectivament, *No vol entrar* i *Entreu els sacs al celler*, *L'aigua bull* i *Hem de bullir la llet*. Hi ha, encara, verbs intransitius que poden ésser usats en alguns casos com a verbs transitius, com quan diem *Viu una vida regalada*, i verbs transitius que es poden usar en sentit absolut, sense l'acompanyament de cap complement que en rebí l'acció: *Aquest ganivet no talla*, *Aquell gos mossegà*.

Tanmateix, la transitivitat és una qüestió molt delicada, difícil de circumscriure en tots els casos dins els límits d'una normativa establerta i estricta, i cal no confondre la vulneració d'aquests límits per simple ignorància o descurança amb el desenvolupament de significat que sembla possible i lícit en certs verbs i que comporta un canvi del seu tractament sintàctic. Més concretament, ens podem plantejar si alguns dels verbs admesos únicament com a transitius no poden ésser també usats en alguns casos en sentit absolut, desproveïts de complement d'objecte.

Un dels verbs que el Diccionari Fabra i la Gran Enciclopèdia Catalana només admeten com a verbs transitius, de predicació incom-

pleta, que exigeixen un complement d'objecte directe, és *encertar*: *encertar el dia*, *encertar el camí*, *encertar un negoci*, *encertar una jugada*, *encertar el tret*, *encertar-ho*, etc. I hom voldria que l'expressió de l'encert abstracte o genèric s'indiqués en tota ocasió, no permetjà del verb *encertar* nu, sinó acompanyat d'una partícula pronominal, com és ara *la*, que té sovint aquest valor neutre o inconcret, com quan diem *fer-la*, *dir-la*, *jugar-se-la*, etc.; és a dir, en el nostre cas, *encertar-la*, com en la coneguda expressió *Si l'encerto l'endevino*. És cert que per a referir-nos als encerts genèrics en accions més o menys determinades o susceptibles d'ésser-ho no usariem el verb *encertar* sense la indicada adjunció pronominal, en una frase com *Si no l'encertes aquest cop no l'encertaràs mai*, que no admetriem de reduir a «*Si no encertes aquest cop no encertaràs mai*». Però no sabríem pas condemnar l'ús absolut que del verb *encertar* fan alguns autors, com Joan Fuster: *D'altra banda, la història només recorda els profetes que encertaren*, o Carles Riba (parlant de La Fontaine), *Encerta, però no recalca... Encertar sense praxura i sense recalcament*. Pretendre esmenar aquestes frases amb l'adjunció de la partícula *la* al verb *encertar* seria segurament desencertat, car aquest verb hi té un sentit realment absolut, més ric i profund, que el que expressem quan diem, referint-nos a una petita circumstància, *Si l'encerto l'endevino*.